

наступательном розвитку класического высшего медицинського образования.

МЕДИЧНА ОСВІТА В ДНІПРОПЕТРОВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ: ПОВЕРНЕННЯ ДО ВИТОКІВ

Ю.С. Сапа

Однією із основних тенденцій розвитку вищої школи в СНД і суверенній Україні є уніфікація вищої освіти з системою, що склалася в розвинених країнах світу і особливо в країнах Європейської спільноти (ЄС). Відомо, що в ЄС підготовка не тільки лікарів, а й навіть кваліфікованих медичних сестер ведеться на базі класичних університетів. Медичні школи, які не є структурними підрозділами університетів, зустрічаються вкрай рідко. З цієї точки зору необхідно розглядати й повернення медичної освіти до багатьох найстаріших та могутніх класичних університетів СНД: Московського державного університету, Санкт-Петербурзького університету, Харківського національного університету. Порівняно недавно виникли медичні факультети у відносно молодих університетах: Сумському, Белгородському, Тульському та багатьох інших. Виокремлення вищої медичної школи із університетів і створення на їх базі спеціалізованих вищих навчальних закладів є характерною рисою багатьох тоталітарних режимів в усьому світі (в Україні медичний факультет вдалося зберегти тільки в Ужгородському університеті). Дане явище можемо пояснити тим, що лікарі - не тільки одна із найбільш численних, але й найбільш впливових груп інтелігенції. Відокремлення її від університетського культурного середовища зменшує небажаний для диктатури вплив "вільнодумної університетської спільноти" на суспільство. Ось чому Дніпропетровський університет, який з моменту заснування мав у своєму складі медичний факультет, зміг відродити його тільки в незалежній Україні.

Поновлення медичної освіти у Дніпропетровському університеті розпочалось у 1993 році, коли відкрите медичне відділення, яке у 1997 р. відповідно до наказу Міністерства освіти реорганізовано у медичний факультет.

Мета університетської медичної освіти - підготувати не тільки лікаря, але й дослідника, педагога, який має навички проведення сучасних медико-біологічних досліджень, володіє методами роботи на складній діагностичній апаратурі, основами педагогічних знань. Навчальний план передбачає поглиблене вивчення математики, фізики, медичного приладознавства, біофізики, обчислювальної техніки,

педагогіки, сучасних фізико-хімічних методів дослідження, медичної інформатики, системного аналізу та ін.

Курси гуманітарних, соціально-економічних та природничих наук викладаються на базі відповідних факультетів: хімічного, фізичного, радіофізичного, психології, соціології та інших.

На кафедрах біолого-екологічного факультету продовжуються дослідження і діють наукові школи започатковані професорами В. Архангельським, П. Моцним, З. Донцовою, М. Денисенко в галузі фундаментальної медицини, фізіології вищої нервової діяльності, периферичної нервової системи, фізіології праці, радіобіології, біофізики та ін., що є запорукою високого рівня біологічного компонента підготовки лікаря.

Відомо, що якісне викладання у медичному вищому навчальному закладі та дослідження в галузі клінічної медицини може здійснювати лише висококваліфікований лікар. Тому викладання дисциплін професійного спрямування за обсягом годин та змістом освітніх програм відповідає Державним стандартам спеціальності "Лікувальна справа". Навчальний процес за клінічними дисциплінами здійснюється на базі 12 лікувально-профілактичних закладів та Інституту гастроентерології АМН України. Зараз на 5 клінічних кафедрах медичного факультету працюють 10 професорів, докторів медичних наук та більше 30 кандидатів медичних наук, доцентів. До складу факультету входить також кафедра математичного моделювання та фізико-хімічних методів дослідження в медицині, яка забезпечує університетський рівень викладання медичної інформатики, основ медико-біологічної статистики, сучасних лабораторних методів дослідження.

Професорсько-викладацький склад здійснює навчальний процес не тільки на медичному факультеті, але й викладає медичні, медико-психологічні та споріднені з медициною дисципліни студентам психологічного, фізико-технічного, юридичного, біологічного та інших факультетів університету. Спільно з факультетом психології та соціології нещодавно відкрита спеціалізація "Медична психологія" в рамках напрямку "Психологія", що є демонстрацією переваг внутрішньо-університетської інтеграції.

Незважаючи на те, що факультет нещодавно розпочав своє формування, професорсько-викладацький склад займається активною науковою роботою. Викладачі та науковці є виконавцями 2 комплексних НДР, що започатковані на конкурсній основі і фінансуються за рахунок державного бюджету. На факультеті діє очна та заочна аспірантура. Багато викладачів працюють над кандидатськими та докторськими дисертаціями. Дослідження вчених факультету зосереджені на проблемах медичної екології, кардіохірургії, психосоматичної патології, екологічної

педіатрії зорієнтовані на потреби Придніпровського регіону. До наукової роботи активно залучаються студенти, які неодноразово займали призові місця на міжвузівських конкурсах студентських науково-дослідних робіт.

Аналізуючи надбаний колективом факультету майже 10 річний досвід організації навчального процесу, у студентів спеціальності "Лікувальна справа" слід відзначити такі переваги університетської медичної освіти:

1 Підготовка студентів за гуманітарними, соціально-економічними та фундаментальними дисциплінами проходить з використанням міцної матеріальної бази та кадрового потенціалу профільних кафедр університетського рівня, що є не тільки більш ефективним, але й менш затратним способом підготовки фахівців.

2 Вивчення основних професійно орієнтованих дисциплін: терапії, хірургії, педіатрії, акушерства, гінекології та профілактичної медицини в умовах порівняно невеликої кількості багатопрофільних кафедр дозволяє досягти високого рівня спадкоємності у викладанні клінічних дисциплін на основі єдиного, узгодженого в рамках однієї кафедри, методичного підходу.

3 Перенесення викладання таких фундаментальних дисциплін, як гістологія, патологічна анатомія, топографічна анатомія з оперативною хірургією до клініки дає можливість студентам вже з перших курсів ставати "клінічно налаштованими".

4 Обмежена кількість студентів в умовах компактного факультету дає можливість професорсько-викладацькому складу зосередитися на індивідуальній роботі з кожним із них.

Незважаючи на суб'єктивні та об'єктивні труднощі, факультет довів своє право на існування, про це свідчать не тільки висновки компетентної комісії Міністерства охорони здоров'я та Міністерства освіти, підсумки атестації, але й стабільно високий конкурс.

Завдяки особливостям підготовки та незначній кількості студентів (ліцензоване приймання 30 чол., а приймання за держзамовленням складає 20 осіб) медичний факультет не виступає альтернативою до традиційних для України форм підготовки лікарів. Невелика кількість студентів та кафедр, гнучка організаційна структура робить наш підрозділ зручним "випробувальним майданчиком" для впровадження нових для нашої країни, але загальноновизнаних методів підготовки медичних кадрів.

Ми вважаємо, що різнобарвність палітри підготовки медичних кадрів, яка склалася на теренах Дніпропетровщини – традиційна у Дніпропетровській медичній академії, класична - медичний факультет нашого університету і недержавна - Інститут народної медицини буде сприяти благородній справі зміцнення здоров'я народу України.